

2. Болгарський А.Г. *Музична культура в системі підготовки майбутнього вчителя музики* //Науковий часопис НПУ імені М.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Вип. 1 (6). – К.: НПУ, 2004. – С. 7-14.
3. Бодалев А.А. *Личность и общение*. – 2-е изд. – М.: МПА, 1995. – 324 с.
4. Козир А.В. *Формування професійної майстерності майбутнього вчителя музики у циклі диригентсько-хорових дисциплін* //Теорія особистість учителя: проблеми теорії і практики: Зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – Вип. 10. – С. 181-189.
5. Падалка Г.М. *Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)* – К.: Освіти України, 2008. – 274 с.
6. Петрушин В.И. *Музыкальная психология: Учебное пособие для студентов и преподавателей*. – гуманитарно-издательский центр ВЛАДОС, 1997. – 384 с.
7. Хуторской А.В. *Эвристическое обучение: теория, методология, практика*. – М.: Международная педагогическая академия, 1998. – 266 с.

УДК 3786371.124:33

Терещенко М.М.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦІВ-ЕКОНОМІСТІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

В статті розкривається формування професійно творчого потенціалу майбутніх фахівців-економістів в сучасній Україні. Вивчення особливостей професійно педагогічної підготовки, яка сприяє формуванню творчого потенціалу майбутніх економістів в умовах Болонського процесу в Україні. Обеспечення державою підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчого праці, професійному розвитку.

Україна проходить складний шлях державницького та громадського ставлення. Основна увага повинна бути, тобто створити необхідні передумови для запровадження сучасної політики розвитку сфери освіти і науки, та перетворення їх в базові галузі переходу до інноваційної моделі розвитку суспільства. Реформування освіти в Україні, що є складовою процесу адаптації національної освітньої системи до змін, які відбуваються останнім часом у європейських країнах пов'язані з визнанням значимості знань як рушія суспільного добробуту та прогресу. У зв'язку з цим одним із основних питань є спрямування підтримки вітчизняної освіти і науки, створення умов для забезпечення громадянам рівного доступу до якісної освіти, її інтеграцію у загальноєвропейський освітній простір. Відтак, питання забезпечення рівного доступу не просто до освіти, а саме до якісної освіти є ключовим для розвитку не тільки освітньої галузі, а й усього суспільства.

Розвиток творчого потенціалу особистості є одним із найактуальніших завдань сучасного суспільства, яке перебуває на етапі глобальних перетворень в системі освіти України, інтеграції у світовий освітній простір. Відповідно до європейських вимог та вітчизняних державних документів (Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти України, Закон України "Про освіту", "Про вищу освіту", Концепція національного виховання) потребують оптимізації завдання та педагогічні механізми творчого розвитку студентської молоді, здатної до професійного самовдосконалення та самореалізації [3; 4; 5].

Розбудова єдиного Європейського Дому безпосередньо залежить від стратегічного розвитку цивілізації – інтелекту – науки, культури і освіти, навчання і виховання нових поколінь, розвиток яких розглядається нині як одне з найбільш актуальних питань життєствердження європейської, а слідом за нею – і світової спільноти. Потужний інтелект, розгалужена наука і якісна освіта є саме тією умовою, за якою уже розпочали цивілізаційні перегони провідні держави світу. Свідчення тому є Болонський процес, що об'єднує всіх суб'єктів європейського освітнього простору формування єдиних правил освітньо-наукової і виховної діяльності, нормами поведінки як на державному, так і на побутовому рівні [1, с.3].

У зв'язку з цим навчання у вищому навчальному закладі як проміжна ланка у неперервному процесі освіти посідає центральне місце. Розвиток суспільства вимагає нових підходів щодо підготовки майбутніх фахівців-економістів.

Критеріями сформованості творчого потенціалу майбутніх економістів повинні виступати творчі здібності (комунікативні, дослідницькі, дидактичні, рефлексійні); творчі якості (цілеспрямованість, наполегливість, здатність до міжособистісного спілкування, самостійність, ініціативність, впевненість у своїх силах та здібностях); особливості психічних процесів (критичність, дивергентність, легкість асоціювання, творча уява, пам'ять, увага); мотивація (позитивне уявлення про себе, творчий інтерес, допитливість, потяг до нової інформації, до нестандартних дій).

Педагогічними умовами формування творчого потенціалу майбутніх економістів мають виступати: забезпечення професіоналізації знань з практики на початковому етапі навчання, що здійснює формування творчого потенціалу спеціалістів-економістів; залучення студентів до систематичної науково-дослідної роботи.

Проблеми підготовки економістів, формування їхнього професійно-творчого потенціалу, розвитку важливих творчих здібностей, якостей, умінь, стилю мислення, діяльності висвітлюються в багатьох фундаментальних дослідженнях. Серед них визначаються певні напрями, що відображають окремі аспекти, а саме:

- фундаментальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою досліджували О.О.Абдулліна, Є.П.Білозерцев, О.А.Дубасенюк, А.І.Капська, Л.І.Міщик, О.Г.Мороз, Н.Г.Ничкало, Г.В.Троцько, В.І.Луговий;
- проблеми формування інтересу до професії викладача досліджували Г.Д.Бабушкін, К.В.Ваганова, О.Д.Дубогай, В.К.Сидоренко;
- вивченням проблем творчої особистості, її потенційних можливостей, здібностей, властивостей, характерних рис здійснили у своїх працях Б.Г.Ананьєв, Д.В.Богоявленська, Н.В.Гузій, М.О.Лазарєв, В.О.Моляко, М.М.Поташник, Н.Ю.Посталюк, С.О.Сисоєва.

Вивчення творчого потенціалу як наукової проблеми важливо для розуміння цілісної природи творчої особистості, механізмів її розвитку та творчого самовираження в професійно-педагогічній і соціальній сферах. Своє відношення до взаємозв'язку категорій творчості й діяльності в аспекті формування творчого педагогічного потенціалу ми виражаємо в наступному: по-перше, діяльність – основа творчості, творчість людини виражається в діяльності, але не зводиться до неї. Повністю людська сутність проявляється у творчості, що відбиває вищий рівень активності людини, спрямованої на подолання діалектичного протиріччя між «старим» і «новим», у процесі якого переборюються межі наявної діяльності. По-друге, і творчість і діяльність спрямовані на перетворення самої людини як діючого суб'єкта. Діяльність може бути продуктивною і репродуктивною, творчість, же виступає тільки у взаємозв'язку продуктивної й репродуктивної сторін, включаючи не тільки безпосередньо результативні дії, але і відношення, думку, переживання, самосвідомість і інші форми прояву людських якостей [7].

Складність професійно-творчого потенціалу майбутнього фахівця-економіста обумовлює не тільки важливість обліку різних методологічних і концептуальних підходів у його вивченні, а й необхідність розгляду цього явища в різних понятійних системах. Це дозволить виділити принципові позиції у визначенні сутнісних характеристик творчого педагогічного потенціалу, його структурно-функціональних параметрів і динамічних характеристик, що має концептуальне значення для нашого дослідження.

При цьому центральним поняттям стає категорія творчого потенціалу особистості, до якого першими звернулися психологи (В.Ананьєв, Л.Божович, В.Зінченко, О.Леонт'єв, В.Моляко, С.Рубінштейн та ін.), соціальні психологи (О.Асмолов, В.Гузенко, О.Ковалев, та ін.). У поняття творчого потенціалу автори здебільшого включають основні психологічні особливості й якості особистості (мислення, воля, пам'ять, переконання, емоції тощо).

Критеріями сформованості творчого потенціалу майбутніх економістів повинні виступати творчі здібності (комунікативні, дослідницькі, дидактичні, рефлексійні); творчі якості (цілеспрямованість, наполегливість, здатність до міжособистісного спілкування, самостійність, ініціативність, упевненість у своїх силах та здібностях); особливості психічних процесів (критичність, дивергентність, легкість асоціювання, творча уява, пам'ять, увага); мотивація (позитивне уявлення про себе, творчий інтерес, допитливість, потяг до нової інформації, до нестандартних дій) [3].

Творчий потенціал – це "не тільки здатність до створення нового в науці або мистецтві, але й нестандартність відносин до себе, своїй праці, спілкуванню, взаємодії з іншими людьми, рішенню всіляких проблемних ситуацій і взагалі до життя в цілому" [2, с.149].

Отже, осмислення думок закордонних і вітчизняних учених про самоактуалізацію і творчість дає нам підставу стверджувати, що прагнення студента реалізувати себе, проявити свої можливості, які обумовлюють реалізацію його потреби в самоактуалізації, сприяє і його творчості, і розвитку його самостійності. Реалізація творчого потенціалу є діалогом потенційного і актуального в особі з навколишнім світом і іншими людьми, людини з собою.

Творчий потенціал має системний характер, через що він володіє всіма атрибутами, властивими цілеспрямованим системам (стійкість, потреба в розвитку і самореалізації), що самоорганізуються, що саморозвиваються і мають власну внутрішню логіку розвитку, яка не зводиться до логіки суми її підсистем (елементів) і логіки розвитку кожної підсистеми окремо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко В.П. «Об'єднана Європа XXI століття: підготовка нового вчителя» Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2010 рік, 9-10 лютого 2011 року / Укл. Г.І.Волинка, О.В.Уваркіна, О.П.Симоненко, О.П.Ємельянова. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. – 354 с.
2. Интеграция науки и практики в развитии творческого потенциала личности учителя и ученика // Материалы республиканской конференции. – Оренбург, 1993. – 198с.
3. Іванченко Є.А. Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04/ Є.А. Іванченко. – Південноукр. держ. пед. ун. імені К.Д.Ушинського. – О., 2005р. – 22с.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Нормативно-правове забезпечення освіти. – У 4 ч. – Харків: Основа, 2004. – Ч. 1. – С. 3-25.
5. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник / С.О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
6. Ткачук Т.В. Дидактичні засади розвитку економічних знань вчителя в системі післядипломної освіти: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.09/Т.В. Ткачук. – Волин. держ. ун. ім. Лесі Українки. – Л., 2006р. – 19с.
7. Скітіцька О.В. Стимулювання розвитку творчого потенціалу працівників вищої школи: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.09.01/О.В. Скітіцька. – НАН України. Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2004р. – 19с.

Горохова І.В.

ПРОБЛЕМА ІНТЕЛЕКТУ У СТРУКТУРІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Стаття присвячена проблемі тлумачення понять «Інтелект» та «Мислення», дослідженню їх співвідношення з метою визначення смислового наповнення, вивченню фундаментальних праць з історії, філософії та психології.

На різних етапах розвитку людського суспільства (і насамперед – європейського) термін «інтелект» зазнає різного, інколи – діаметрально протилежного тлумачення: наприклад, у схоластів він вживається для позначення вищої пізнавальної здатності понадчуттєвого осягнення духовних сутностей на противагу розуму як більш низькій пізнавальній здатності. У Канта інтелект є здатністю утворювати поняття, а розум – здатністю творити метафізичні ідеї. У Гегеля інтелект – це здатність до абстрактно-аналітичного та діалектичного мислення [1:70].